

Gospodar in gospođinja

LETO 1934

20. JUNIJA

STEV. 25

Še nekaj zajedavcev sadnega drevja

V predzadnji številki »Gospodarja« je bil govor o listnih ušicah na raznih vrtnih rastlinah. Pa imamo še več drugih škodljivcev, ki se pojavljajo čez poletje, zlasti na sadnem drevju in ogrožajo vse njegove dele. Opozoriti hočemo danes na nekatere najškodljivejše.

Krvava ušica. Kdo je ne pozna zajedavke, ki se bo jela uprav tale čas širiti in ugonabljeti jablane?! Če pregledamo ali zanemarimo prve naselbine, se nam utegne zgoditi, da bo napadeno drevje do jeseni vse belo. Krvave ušice škodujejo s tem, da izsesavajo izpod kože mezo in jemljejo drevesu snovi za življenje in uspevanje. Pri izsesavanju izločajo in poceajo v rane neki strupen sok, ki povzroča tiste znane nabrekli in brazgotine.

Krvavih ušic ni težko zatreti, ako se jih lotimo takoj, ko se pojavijo prve naselbine. Po deblu in po vejah jih prav lahko zatremo, ako s trdim čopičem utramo 10—15 odstotno raztopino arborina v gnezda. Na mladikah, ki imajo še nežno kožo in liste, kamor ne moremo z arborinom, pa dosežemo isti uspeh z brozgo iz tobačnega izvlečka in mazavega mila, kakor je bila opisana v predzadnji številki.

Veliko škodo na mladem sadnem drevju skoro vseh plemen prizadevajo razni zavrtiči, katerih ličinke vrtajo po lesu, in pa likarji ali zalubniki, katerih ličinke žive pod lubjem, v ližju. Oboji so nevarni zajedavci, ki ugonobe vsako leto na tisoče in tisoče sadnih dreves. V obrambo pred temi škodljivci ni drugega sredstva, nego da vse močno prizadeto drevje izkoplremo in sežgemo in sicer v dobi, ko je škodljivce še v njem — to je uprav julija ali najka-

sneje avgusta meseca. Ako čakamo, da prvi zarod izroji, je škoda neprimerno večja, nego če napadena drevesa že poleti odstranimo. Ta so itak zgubljena, vrhutega pa še tista, ki jih zaleže drugi zarod. Hrošče bi odvrnili od zaleganja na ta način, da debela redno mažemo z močno raztopino arborina ali vsaj z gostim apnenim beležem, ki mu dodamo nekoliko živalske krvi in kravjeka. Pa še nekaj je važno. Skrbimo, da bo imelo mlado sadno drevje dovolj hrane, da bo zdravo in čvrste rasti. Tako drevje je mnogo bolj odporno, nego bolehalo in zanikerno.

Hude preglavice dela v temle času po drevesnicah in povsod na mladih jablanah pristrigač ali omladar. Ta hrošček-rilčkar ima grdo navado, da polaga svojo zalego v bujno rastoče vršičke mladih jablan. V lubje zavrtja jamico in položi vanjo drobno jajčece. Potem pa gre in pod to zalego vršiček na pol odstriže, da zvane in v kratkem odpade. V odpadlem vršičku živi ličinka. Ko doraste, zaleze v zemljo in ondi prezimi. Drugo pomlad es preobrazi in pride zopet na dan kot hrošček. Že iz povedanega je jasno razvidno, kako je uspešno zatirati tega škodljivca. Edino na ta način mu pridemo do živega, ako otresemo hroščke in odstrižemo ter pobiramo poganjke, v katerih je zalega, ter se žigamo.

Pri nas je ponekod razširjena črešnjava grizlica. Pojavi se junija ali julija meseca na mladih črešnjah, pa posebno rada tudi na hruškah v obliki 1 cm dolgih črnkastih »polžkov«, ki glodajo gorenjo plast listov, spodnja plast se pa zaradi tega posuši. Tako postanejo listi gosto luknjičasti kakor sito. Dorasle grizlice zlezejo na tla, se zarijejo v

zemljo, kjer prezimijo. Spomladi pridejo na dan osam podobne živalice, ki iznova zalegajo grizlice po listih sadnega drevja. Posebno rade imajo drevje v drevesnicah in pritične nasade.

Grizlice prav lahko zatremo, ako poskropimo napadeno drevje z znano brozgo iz tobačnega izvlečka in mazavega mila. Dobro se obnese tudi prašenje z apnenim prahom. V sili služi tudi presejan pepel. Kjer se pojavijo grizlice na nizkem drevju in jih ni preveč, se jih najhitreje znebimo, ako jih zmastimo z rokami.

Bolj nego vsi doslej naštetih zajedavci, je pa škodljiva črešnjeva muha, ki leže jajčeca na črešnje v dobi, ko dozorevajo. Iz jajčeca se kmalu zleže ličinka (črv), ki se zavrtja v črešnjo, kjer razjeda plod okrog koščice. Če ostane črv plod na drevesu, ličinka v njem

doraste, se prejé na dan ter se spusti na tla. Pod drevesom se zarije v zemljo, kjer prezimi. Spomladi se preobrazi v muhi podobno žuželko. Ko se začno črešnje barvati, pride iz zemlje, zleti na bližnjo črešnjo in igra se prične iznova.

Uspešno zatiranje črešnjeve muhe je jako težavno, v naših razmerah skoro nemogoče. Ličinki v plodovih ne moremo do živga, razen, če odbiramo črvice plodove in jih na kak način porabimo, da se ličinke v njih zatro. V zemlji pod črešnjami so ličinke tudi zelo na varnem, zlasti ako je prostor pod drevjem zaraščen s travnato rušo. Več uspeha je pričakovati ondi, kjer raste črešnjevo drevje v obdelani zemlji, ako prostor pod črešnjami v jeseni globoko prekopljemo, da pridejo ličinke na vrh. Dobro učinkuje tudi živo apno, ki ga na jesen podkopljemo v zemljo pod drevjem. H.

Hmelj zopet prezgodaj cvete

Hmeljarje je letos presenetilo, da je začel hmelj cvesti že v drugi polovici maja, namesto šele v začetku julija, kakor navadno cvete. Iz listnih pazduh poženejo običajno poganjki, letos pa je tam nastopilo prezgodnje cvetje, ki je seveda hmeljarje vznemirilo. Bojijo se namreč, da bo radi tega trta opešala in pozneje pognala le malo šibkega cvetnega nastavka, kar bo seveda vplivalo ne samo na kakovost, ampak tudi na količino pridelka.

Kje pa tiči vzrok temu nenavadnemu pojavu? Iskati ga moramo v vremenu. Letošnje zgodnje toplo vreme je sililo k prezgodnjemu obrezovanju; nenavadna toplota je pripravila hmelj do hitrega razvoja, nastopivša suša in vročina pa do predčasnega nastanka cvetja. Vse to je povzročilo ta neugoden pojav.

Naravno je, da skušajo hmeljarji najti način, kako omiliti škodljive posledice tega prezgodnjega cvetenja. Češki strokovnjak za rastlinske bolezni na hmelju inž. Blatni je priporočal, kakor piše »Slovenski hmeljar«, dva načina,

kako temu odpomoči. Pri dobro razvitem hmelju, ki je dosegel že nad polovico opor, naj se potrga vse cvetne nastavke, da bi tako bila rastlina prisiljena rasti naprej v višino in nastaviti tamkaj pozneje nov cvet. Pri manj razvitem hmelju pa naj bi se poleg potrganja cvetnih nastavkov porezali tudi vršički glavnih trt ter se namesto njih napeljali stranski poganjki, slično kakor se to priporoča pri poškodbah po toči.

Potrganje cvetnih nastavkov, ki so prezgodaj nastopili, je vsekakor umestno in ima gotovo uspeh. Manj zanesljiv pripomoček je porezanje vršičkov glavnih trt (obglavljenje), ker to rastlino preveč ošibi in je poznejši cvetni nastavek mnogo šibkejši in pridelek kakovostno slabši. Zaradi tega je bolje tako obrezovanje opustiti.

Naši hmeljarji v Savinjski dolini poznajo ta pojav že iz leta 1926, ko je prav tako začel hmelj cveteti že ob koncu maja, ko je dosegel komaj polovico drogeve višine. Tedaj so pustili, da je to cvetje ocvelo. Iz njega so nastale prav dolge kobule (kravice), ki so dozorele pred-

časno, še pred koncem julija. To pa ni škodovalo pridelku, kajti vzlic temu so hmeljske rastline pognale prav lep cvetni nastavek in letina je bila še vedno dovolj dobra. Prezgodaj dozorelih kobul prvega cvetenja ni seveda tedaj nikdo obral; zato so do splošnega obiranja porjavele in hmeljarji so jih pustili neobrane.

Zelo umestno bi bilo, da bi praktični hmeljarji letos pazljivo zasledovali ta pojav in ob koncu objavili svoja opazovanja, izkustva in poskuse, da pridemo na čisto, kako je v takih primerih najbolje postopati. Upati je tudi, da bodo

zbirati izkušnje v tem pogledu tudi drugod, kajti prezgodnje cvetenje se pojavlja letos tudi v Nemčiji in na Češkem, kjer je še vedno izredno huda spomladna suša z visoko vročino, ki bo napravila v tamošnjih hmeljnikih še bolj občutno škodo.

Hmeljarstvo je kmetijska panoga, ki je večinoma zelo dobičkanosna, zahteva pa precej teoretičnega in praktičnega znanja, če naj se hmelj racionalno goji. Kot dober svetovalec služi našemu hmeljarju knjiga inž. Sadarja »Hmeljarstvo«, ki jo je izdala in založila Cirilova tiskarna v Mariboru.

Pravilno pridelovanje travnega semena

V članku »Nabiranje in pridobivanje travnega semena« v 24. številki »Gospodarja in gospodinjec« smo opisali, kako si kmet lahko že letos na domači kmetiji pridobi potrebno travno seme za napravo umetnih travnišč. Ta način nabiranja je nekaka pomoč v sili zlasti manj imovitim kmetovalcem, da pridejo čimprej do dobrega travnega semena. Danes pa hočemo podati nekaj navodil, kako naj postopa umen kmetovalec, če hoče pridelati dobro travno seme ne samo za lastno potrebo, ampak tudi za prodajo ter si s tem poiskati nov vir dohodkov iz svoje kmetije.

Pri tem pa moramo najprej rešiti vprašanje, je-li sta pri nas podnebje in zemlja primerna za pridobivanje travnega semena. Na to vprašanje nam dajo jasen odgovor naši dobri travniki. Oglejmo si na njih cvetoče trave, kako lepo uspevajo, pa nam bo jasno, da nam bodo na naši zemlji še boljše, če jih primerno gnojimo. Sicer je pa znano, da je Slovenija izmed najbolj travorodnih pokrajin naše države, ki bi lahko pridelovala travno seme za vso državo, pa so nas v tem oziru druge banovine že prehitele. Skrajni čas je torej, da se naši kmetje oprimejo te panoge, ki obeta vsaj nekaj dohodkov iz zemljišča,

Katere trave naj gojimo za seme, nam pa povedo umetni travniki, za katere kupujemo travna semena v trgovini. Takih trav ni veliko. Osem do deset vrst je trav in tri detelje, ki so za naše razmere zadostne. Toda kmet ne bo gojil vseh teh, ker bi mu to dalo preveč dela in sitnosti. Zadostuje, če se odloči za eno ali dve, kvečjemu tri trave. Lahko se pa domein s sosedi, da več skupaj pridelujejo vse tiste vrste, ki tamkaj dobro uspevajo. Potem si medsebojno izmenjajo seme, kolikor ga rabijo za domačo potrebo, za preostanek si pa poiščejo kupca bodisi v sosesčini ali pri trgovcu ali pri gospodarski organizaciji. V drugih pokrajinah imajo v ta namen že ustanovljene semenske zadruge, ki skupno pridelujejo potrebne vrste travnega in detelnega semena ter ga skupaj vnovčijo, da dosežejo tako ugodnejše cene. Tako imamo n. pr. tako semensko zadrugo v Osijeku, ki prav dobro deluje. Tudi pri nas bi take semenske zadruge mnogo koristile, samo treba bi jih primerno organizirati.

Predno se pa poljedelec odloči za gojitev trav za seme, mora vedeti, katere vrste prihajajo za naše razmere v poštev, četudi lahko vse gojimo. Že danes pridelujemo pri nas seme francoske

pahovke in mačjega repa. Priobnavati bi pa se dala tudi pasja trava, pasji rep, zlati oves, angleška in italijanska ljuljka, lisičji rep, rdeča in travniška bilnica, travniška latovka in navadna šopulja; izmed detelj pa švedska in bela detelja ter navadna nokota. Kdor se hoče torej pečati s tem, se bo moral odločiti za eno ali drugo teh trav; za tisto pač, od katere si obeta največ koristi. Če je ustanovljena zadruga, bo ta določila vsakemu članu, kaj in kako naj goji.

Najprikladnejše zemlje za semenska travišča so ilovnatasprsteninasta, četudi nekoliko bolj suha tla; sicer pa je vsaka zemlja več ali manj dobra, četudi ne za vsako travo. So trave, ki ljubijo lažje zemlje (ovčja bilnica, šopulja), drugim godijo bolj vlažna tla (lisičji rep, latovke), tretje so hvaležne za ilovnato prst (ljulje, travniška latovka, pasja trava, mačji rep), četrte dobro zarode na nekoliko suhi zemlji (francoska pahovka, travniška bilnica, zlati oves), petim pa prija barska tla (rdeča bilnica).

Važna je tudi priprava zemlje in način setve. Zemlja za taka travišča ne sme biti premočno gnojena, zlasti ne s plevskim gnojem, ker tedaj trave rade poležejo. Dobro uspevajo po krepko pognojenih okopavinah, krompirju, pesi, koruzi. Sejemo jih med zaščitni oves, ki ga je najbolje pokositi že zelenega za krmo, ko gre v latje. Sicer nam kot zaščitna rastlina dobro služijo tudi ječmen, pšenica in rž. Zaščitni sadež sejemo kakih 10 dni prej, da vskali in napravi senco, potem šele posejemo vmes travno seme. Oves ima namen, da obvaruje mlade kaleče travice pred sončnimi žarki in sušo, ker so nežne rastlinice proti temu zelo občutljive. Posejano travno seme zavlečemo z njivsko brano, ki smo jo med zobmi prevlekli s trnjem, da ne sega zobovje pregloboko v zemljo in ne spravi tjakaj semena, ki bi se pri kalitvi zadušilo.

Semensko travišče treba pa tudi primerno pleti, vsaj tako dolgo, dokler se dovolj ne obraste in samo ne uniči plevela. Le na čistem travišču je mogoče pridelati dobro, zdravo in čisto seme. V prvem letu plejemo v začetku razvoja

in po vsaki košnji, drugo leto zadostuje pa le še spomladi, dokler trava močno ne odžene. Plevel namreč ne ovira samo trave pri njih razvoju, ampak onesnaži s svojim semenom tudi travni pridelek, iz katerega se da le težko izločiti.

Prvo leto setve travišče večkrat pokosimo, da se trave bolje odrastejo; semena seveda ne dajo, ker je večina trav dvoletnic; edino laška ljuljka nam lahko zarodi, če to dopustimo. V drugem letu dobimo dobro seme od angleške ljuljke in francoske pahovke, med tem ko je pri ostalih travah bolje pustiti jih za seme šele v tretjem letu, ko se dodobra vkoreninijo in obrastejo.

Trave cveto in zore v različnih dobah, zato mora kmetovalec vedeti za čas zoritve. V splošnem se lahko trdi, da se približno štiri tedne po cvetju bliža seme zoritvi; tedaj je treba začeti paziti na trave, da ne prezore in se seme ne osuje. Dokler je zrnje še mlečno, ni še prišel čas žetve. Ko prične travno latje rumeneti in je zrnje že postalo precej trdo, je treba travo požeti. Preveč dozoreno seme rado izpada. Trave dozorevajo v splošnem od konca junija do polovice julija; nekatere prej, druge pozneje.

Previdno požete trave je spraviti iz njive na vozeh, pokritih z rjuhami; doma snopiče otresemo ali otepemo, potem posušimo v kozolcih. Posušeno travo omlatimo ali otepemo, seme očistimo na navadnih žitnih čistilnih mlinih s posebno drobnimi siti. Trgovina ga pa očisti na posebnih čistilnikih. — Travišča za seme izkoriščamo tri do štiri leta, edino laška ljuljka nam opeša po enem, angleška po dveh letih. L.

g Mariborski prašičji sejem 15. t. m. Na ta sejem je bilo pripeljanih 255 prašičev. Cene so bile sledeče: mladi prašiči 6—7 tednov stari 80—100 Din, 7—9 tedno vstari 120—130 Din, 3—4 mesece stari 140—180 Din, 5—7 mesecev stari 220—260 Din, 8—10 mesecev stari 300—480 Din, 1 leto stari 500—620 Din, 1 kg žive teže 5—6 Din, 1 kg mrtve teže 8.50 do 10 Din. Prodanih je bilo 122 kosov.

Predvideni svetovni pridelek pšenice

Mednarodni kmetijski urad v Rimu je objavil podatke o stanju svetovne pšenične letine. Glasom teh je v Evropi posejanih 26.1 milijona hektarja, za 800 tisoč hektarjev manj nego leta 1933. Od polovice marca do polovice aprila je bilo opaziti zboljšanje posetev, ki se je pa maja vsled suše znatno poslabšala. Deževje začetkom junija je posevke nekoliko zboljšalo, toda splošna cenitev ni ugodna. Letošnja žetev bo slabša od one leta 1933 in 1932. — V Zedinjenih državah Amerike so aprila cenili pridelek pšenice na 150 milj. stotov, potreba za domačo prehrano pa 179 milj. stotov; primanjkljaj bi se kril iz starih zalog. Toda koncem maja je posevke zadela huda vročina do 45 stopinj C, ki je ponekod pšenico naravnost požgala. Vsled te katastrofe bi utegnili tej državi zmanjkati hrane, kajti preostanek od 72 milj. stotov iz prejšnjih let bo težko zadostoval za izravnavo primanjkljaja. — Vročino in sušo občutijo tudi na Angleškem in Češkem. — Angleška Indija

predvideva nekoliko slabšo letino, vendar boljšo, nego povprečje zadnjih let, ker so posejali 1 milijon hektarjev več nego leta 1933. Če bo tamkajšnja cenitev obveljala, je verjetno, da bo Indija s svojim presežkom prišla na mednarodni trg, iz katerega bo letos Amerika izločena. — V Avstraliji so žetveni izgledi neugodni, vendar cenitev zaostaja le malo nasproti lanskemu. — Argentinijska je imela dovolj dežja, zato se posevki dobro razvijajo. — Kanada ima letos za tri milijone akrov manj s pšenico posejane površine kot lani. — V Evropi si Nemčija obeta dobro srednjo letino. V Madjarski je slabo, ker je vreme hladno in suho. V Romuniji, Jugoslaviji in Bolgariji so se žetve, ki so trpele po suši, vsled zadnjega deževja precej opomogle. Vzlic temu je Bolgarija zaobrnila izvoz vseh vrst žita, moke in krmil, dokler se ne ugotovi končno stanje letine. — Iz vsega tega sledi, da je letos pričakovati dvig cen pšenice po vsem svetu.

V KRALJESTVU GOSPODINJE

Toaletne potrebščine v gospodinjstvu

Tu mislim samo najvažnejše potrebščine, ki jih imajo povsod v gospodinjstvu, namreč skledo za umivanje, vrč za vodo, milo, glavnike, zobne ščetke itd. Skrbna gospodinja ima tudi vse te predmete rada v vzornem redu, ki nam pomaga, da jih obdržimo čimdalje časa dobre in uporabne.

Porcelanaste skledice so drage, težke, dostikrat zelo neprimerni oblike, in se kaj rade ubijejo. Zato se poslužujemo železnih, belo pološčenih skled. Pri teh je paziti, da nam ne padajo iz rok ali da se na kak drug način ne obtolčejo, ker se prevleka (lošč ali email) ne da popraviti, če je enkrat načeta. Taka posoda potem ni nikoli več cela in veliko

prej odpove. Pazljivo ravnanje je tu ravno tako potrebno, kakor pri kuhinjski posodi.

Vrč za vodo ni nujno potreben. Kjer pa je več sob z umivalniki (tujske sobe), tam si gospodinja prinašanje vode zelo lajša, če jo prinese v navadni vrtni škropilnici. Ne da bi morala iti po vodo večkrat, napolni z eno samo potjo vse vrče, med tem ko bi morala sicer kdo ve kolikokrat sem in tja z nerodnimi vrči v rokah; posebno potreben bi bil ta način tam, kjer imajo porcelanaste vrče za vodo, ki so skrajno neprimerni.

Napačne skledice za milo so vzrok, da se porabi mila mnogo več kot je potrebno. Po uporabi namreč položimo mokro milo v navadno skledico za milo; ker voda ne more odteči, se milo v njej topi ter se tako porablja. V dvodelnih

skledicah, ki imajo zgoraj ploščo z luknjicami, se pa mokrota od mila odteče, milo ostane na suhem in se lepo posuši. Sčasom opazimo lahko, da ga porabimo mnogo manj, kakor v skledicah prve vrste.

Praktične in štedljive so tudi redke kvačkane vrečice, v katerih milo visi. Pri uporabi ga ne jemljemo ven, ampak milimo kar z vrečico vred.

Glavnike uporabljamo večkrat na dan, zato se hitro zamažejo. Po vsakokratni uporabi glavnik očistimo las, in ga zberemo z mehko krpo, da je čist. Temeljito pa snažimo glavnike tako-le: Pripravimo si približno pol litra mlačne vode, kateri pridenemo 1 žlico salmijaka. V to mlačno vodo s salmijakom položimo glavnike posamezno in jih očistimo s pomočjo ščetke ali močne niti. Ko ni med pozameznimi zobmi nobene nesnage več, jih izplaknemo še v mlačni in mrzli vodi ter končno zberemo do suhega. Paziti je treba, da ne vzamemo nikoli prevroče vode in da ne pustimo glavnikov predolgo v njej, sicer se lahko razcepijo konice in glavnik postane neraben.

Ščetke za lase, katerih nesnaga je mastna, pa umivamo v roči milnici, ki smo ji dodali nekaj salmijaka. Krtačke za roke izplaknemo do čistega po vsakokratni uporabi in jih pustimo, da se na zraku lepo posuše. Temeljito jih umijemo v vroči vodi, v kateri smo raztopili malo sode. S. H.

KUHINJA

Vkuhane črešnje (kompot): Črešnje so zelo dobre in pripravne za vkuhavanje. Za vkuhavanje so primerne takozvane hrustavke. Te imajo trdo meso, prijeten duh in pravo velikost. Za vkuhavanje so boljše črne kot rdeče, ker imajo črne lepšo barvo v kozarcih. Morajo biti zrele, ne razpokane, pa tudi prezele ne smejo biti. Prej ko jih devam v kozarce, jih zberem in operem ter jim previdno odstranim peclje. Nato jih tesno vložim v kozarce. Ko so vsi za črešnje namenjeni kozarci napolnje-

ni, jih zalijem s prekuhano sladko vodo. Za sladke črešnje zadostuje 20—25 dkg sladkorja. Za višnje, ki se na isti način pripravljajo, je treba več sladkorja, ker so bolj kisle. Na en liter vode je treba 50—60 dkg sladkorja. Ko sladkor dobro prevre, ga odstavim in shladenega vlijem v kozarce. Tekočina naj pokriva sadove. Kozarce pokrijem z gumijevimi obročki in s pokrovčki in jih obtežim s peresi iz žice. Nato jih vložim v lonec in nalijem do polovice kozarcev vode ter kuham osem do deset minut, računano od zavretja.

Vkuhane borovnice. Borovnice izberem, operem in pustim, da se dobro odcede. Odcejene potresem s sladkorjem in jih z leseno žlico premešam. Na en kilogram borovnic dam en kg sladkorja. Nato jih stresem v kozarce. Kozarce dobro pretrese, da se jagode lepo vležejo. Kozarce nato zaprem, pritrdim in kuham petnajst do dvajset minut.

Pena iz rdečih jagod. Jagode pretlačim skozi sito. Primešam jim soka in toliko sladkorja, kolikor tehtajo jagode. Temu pridenem trd sneg iz enega beljaka, stresam na pomazan krožnik in spečem v pečici. Na mizo dam okinčano s svežimi jagodami.

Surova jagodna pena: Pol litra jagod pretlačim skozi snažno krpo. Sok zmešam z 18 grami sladkorja, pridenem par žlic spenjene smetane in dve žlici celih jagod. Ko je zmešano, postavim za par ur na led.

Kuhane črešnje s črnim kruhom. — Črešnjam odstranim peclje ter jih skuham v sladki vodi. Za liter črešenj rabim liter vode, polno žlico sladkorja, košček cimeta in odrezek limonine lupine. Ko so kuhane, jih stresem v skledo, v katero sem narezala majhne kose starega črnega kruha. Ko je shlajeno, dam za južino (malico) ali za večerjo na mizo.

V knjigarni. — Rada bi knjigo, ki bi bila primerna za novoporočence. — Morda Ljubzen in življenje v naravi? — Ne, ne, midva že imava stanovanje.

Vljuden. — Prosim, gospod natakari, ali imate še kako drugo gorko pijačo razen piva?

GOSPODARSKE VESTI

CENE

g Žitno tržišče. Položaj na žitnih trgih je v znamenju predvidene slabe svetovne letine in naraščajočih cen. Iz tega razloga se opaža živahniji promet z žitom in moko, ker se hočejo konzumenti založiti z blagom pravočasno, predno se bodo cene še bolj dvignile. Cene pšenici v Banatu so sedaj okrog 125—130 Din, toda ponudb je malo, ker pričakujejo lastniki istih še višje cene. Te se bodo ustalile šele tedaj, ko bo znana zbiritev letošnjega pridelka.

ŽIVINA

g Mariborski živinski sejem. Prigon na zadnji živinski sejem v Mariboru je bil precejšen in je znašal 582 glav živine: 35 konj, 17 bikov, 124 volov, 377 krav in 29 telet. Tudi kupčija je bila dobra in prodanih je bilo 334 glav. Povprečne cene za 1 kg žive teže so bile: debeli voli 3—4 Din, poldebeli 2—3 Din, vprežni voli 2—3.50 Din, biki za klanje 3—3.50 Din, klavne krave 2.50—3.50 Din, plemenske krave 2—2.50 Din, krave za klobase 1.75—2 Din, molzne krave 2.25 do 3 Din, breje krave 2.50—3.25 Din, mlada živina 3—4 Din, teleta 4.50—5 Din. — Cene mesu so bile: volovsko me-I. vrste 8—10 Din, II. vrste 7—8 Din, meso bikov, krav in telic 8—12 Din, II. vrste 6—10 Din, svinjina 10—14 Din.

g Zagrebški živinski sejem. Poslednji zagrebški živinski sejem je bil dobro obiskan tudi od strani kupcev in pri živahnem prometu so cene narasle za 50 par pri kilogramu. Za 1 kg žive teže so dosegli biki 3—4.25 D., krave za meso 3—3.50 Din, za klobase 2.20—2.40 Din, telice za rejo 3.25—4 Din, plemenske telice po glavi 1000—1200 Din; voli I. vrste 4.75—5 Din, II. vrste 4—4.25 Din, bosanski 3 Din, junci 3.50—3.80 Din, teleta 5—5.50 Din, zaklana 7—8 Din, opitani prašiči 7.25—7.50 Din, neopitani 5.50—6 Din, mrtva teža 10—10.50 Din, pujski kos po 70—130 Din, zaklani 12—14 Din kilogram, konji, par lahkkih po

4000—5000 Din, srednjih 5000 do 6000 Din, težkih po 6000 do 7000 Din.

g Ptujski prašičji sejem 13. t. m. — Kmetje so na ta sejem pripeljali 309 prašičev, od katerih so prodali le 86 glav; kupčija je bila torej slaba. Cene za 1 kg žive teže so bile sledeče: debeli prašiči 6—7 Din, poldebeli 5—6 Din, za 1 kg mrtve teže 8.50—9 Din. Prašiči stari 7—8 tednov po kakovosti od 75—150 Din kos.

RAZNO

Še enkrat: S pepelom potrošen krompir

Na tozadevno pojasnilo v 21. številki »Gospodarja in gospodinje« smo prejeli zopet dopis kmetovalca-vprašatelja, ki vztraja pri svoji trditvi, da je pepel kriv, če mu krompir ni vskali. Ponovno moramo ugotoviti, da je bil doposlani semenski krompir pregledan od dveh kmetijskih strokovnjakov, ki sta ugotovila, da sta od štirih koščkov gomolja bila dva popolnoma gnila, tretji je imel prerezano oko, četrti pa eno zdravo klico. Tega zadnjega smo posadili tukaj v Ljubljani na vrtu, kjer je vkalil in sedaj dobro raste. O tem se lahko vsak na lastne oči prepriča. Tudi ta kos je bil pepelnat, pa mu pepel prav nič ni škodoval, kakor ni dosedaj še nikjer. Trditev, da je krompir začel gniti, ker je bil potrošen s pepelom, niti najmanj ne drži. Nasprotno je res: pepel razkužuje in prepreči vsako gnitje, ki prihaja od zunaj. Ne more pa zabraniti gnitja v notranjosti gomolja, če je ta bolezen že v njem. Tudi druge trditve tega dopisa nimajo nikake podlage. Za slabo kaljenje tega krompirja je bilo treba iskati torej drugih razlogov in ne v bukovem pepelu. L.

Pozabljen profesor. — Profesor gre s svojo ženo na sprehod. Ker je na hodniku precej ljudi, se umakne na rob pločnika in hodi z eno nogo po pločniku, z drugo pa po cesti. Naenkrat ves prestrašen vzklikne: Joj, žena, od kdaj pa šepam?

Slaba vest. — Papa, ali bi se znal podpisati z zavezanimi očmi? — Seveda, drago dete. — No, pa mi podpiši tu izpričevalo.

PRAVNI NASVETI

Zajec je objedel fižol. B. F. C. Radi bi vedeli, kako je z odškodnino za škodo, ki jo je divji zajec napravil na fižolu. — Po lovskem zakonu tako po starem, kakor po novem, ki pa še ni stopil v veljavo, odgovarja lovski zakupnik za škodo, ki jo napravijo lovne živali. Na bivšem Stajerskem odloča o odškodnini razsodišče, čigar predsednika imenuje sresko načelstvo. Škoda se mora prijaviti predsedniku razsodišča in to čimprej, da se more ista ugotoviti. Proti odločbi razsodišča je mogoča tožba na redno sodišče.

Živa meja. P. A. Ob vaši košenini ima sosed zasajeno živo mejo, ki vam dela veliko škodo, ker se korenine in veje razraščajo v vaše zemljišče. Vprašate, če bi mogli sosedu prisiliti, da odstrani živo mejo. — Ne boste ga mogli prisiliti, da odstrani živo mejo, pač pa smete izrjaviti korenine iz vašega sveta in odsekati veje, ki vise v vaš zračni prostor.

Zaščita kmeta ob izplačilu dote. H. A. S. Sestra je prevzela posestvo leta 1931 in se je obvezala, da vam bo izplačala doto leta 1933. Sedaj se sklicuje na zaščito. Ali upravičeno. — Ker je obveznost izplačila dote nastala pred 20. aprilom 1932, spada sestra pod zaščito, ako je bila tedaj kmetica.

Oprostitve vojaške službe. K. R. V. Če ste edini hranilec družine, ki jo preživljate s poljedelstvom ali osebnim delom in če družina ne plačuje nad 120 dinarjev neposrednega davka na leto, imate pogoje za oprostitve vojaške službe. Po zakonu se ne bi več smatrali za hranitelja, če bi se po naboru, pred nastopom vojaške službe oddelili od družine in se oženili. V tem primeru bi morali k vojakom. Ako se po 27. letu starosti vaše razmere spremenijo in boste do tedaj oproščeni, vam potem ne bo treba služiti.

Kuluk v letu 1934. V. S. J. Dravska banovina je tudi za letošnje leto oproščena kuluka za banovinske in dovodne ceste k železniškim postajam. V nadomestilo kuluka pa je naloženih 25 odstotkov na cestne doklade. Kuluk za občinske ceste pa ostane neizpremenjen.

Zapeljano dekle. Dekle je imelo razmerje z možem svoje sestre. Ko je po rojstvu otroka bila klicana na sodnijo, da pove ime očeta, je vsled sramu in na prigovarjanje nezakonskega očeta, navedla drugega fanta za očeta. Ko je bil otrok dve leti star, je nezakonski oče in gospodar deklet z otrokom zapodil iz stanovanja. Ne taj, da je oče otroka, vendar ne da materi nič za otroka in se mati sama muči za vzdrževanje otroka. Vprašate, če lahko mati sedaj pove pri sodišču pravega očeta. — Če je mati pred sodiščem nezapriseženo lažno pričala, je s tem zagrešila prestop. Ker pa je med tem pre-

teklo že pet let, je ta prestop zastaran. Pa tudi brez ozira na morebitno kazen, ki bi mogla doleteti mater, svetujemo, da pri sodišču prijavi pravega očeta, kjer naj tudi pojasni, zakaj ga je doslej zamolčala. Stvar sodišča in varuha otroka je, da se ugotovi pravega očeta in se prisili na izpolnjevanje očetovskih dolžnosti.

Roj čebel. J. J. T. Priletele so čebele v velikem roju in so se na vašem sadnem vrtu vsedle. Ker ste mislili, da čebele nimajo gospodarja, ste jih hoteli vzeti zase, pa vas je pri tem prehitel sosed, ki pravi, da so čebele sedaj njegove. Vprašate, če lahko zahtevate od sosedu, da vam vrne čebele. — Po postavi niso roji čebel »brez gospodarja«, marveč ima lastnik pravico, da jih tekom dveh dni zasleduje tudi na tujem zemljišču. Ako gospodar ne zasleduje v tem času roja čebel, sme te čebele na občen svet v vsakem vzeti in obdržati, na svojem svetu pa lastnik zemljišča sam. Ker vas je sosed prehitel, in si protipravno prisvojil čebele, ga lahko tožite na odškodnino, ne pa na izročitev roja.

Zaščiten dolg. A. B. Z izročilno pogodbo od 18. I. 1932 ste prevzeli posestvo, na katerem je bil vknjižen dolg posojilnice na temelju zadolžnice od 26. VI. 1931. Vaš prednik je bil kmet in tudi vi sami obdelujete posestvo. Vprašate, če je ta s posestvom prevzeti dolg zaščiten ali ne. — Ker je dolg nastal pred 20. aprilom 1932, se mora ta dolg smatrati kot zaščiten dolg.

Odškodnina za strto kolo. A. P. Pred 15 leti si je vaš oče sposodil od sosedu slamo-reznicu in se je pri delu razpočilo gonilno kolo. Oče je takrat vrnil slamo-reznicu in se zavezal, da bo plačal popravilo kolesa. Kolo je dal sosed popraviti in je stalo to 30 K. Med tem je oče umrl, vi ste prevzeli posestvo in sedaj, po 15 letih vas terjata sosed na plačilo škode, ki jo je, kakor mislite, že poravnal vaš oče, ker vas sosed ni nikoli terjal. Vprašate, če odgovarjate za škodo kot prevzemnik posestva. — Kot prevzemnik posestva bi odgovarjali za očetove gospodarske dolge. Vendar, sedaj po 15 letih, ne more več sosed terjati odškodnine, ker vsaka odškodninska terjatev zastara v treh letih.

Razširjenje služnostne pravice vožnje. P. J. R. Inate kozolec na travniku, do katerega imate pot preko sosedovega vrta. Pred enim letom ste dokupili še dve parceli. Sosed, ki je lastnik vrta, kjer imate pot do kozolca, vas je opozoril, da ne bo pustil voziti preko svojega vrta v kozolec pridevkov iz dokupljenih parcel. Ali je ta prepoved upravičena. — Da. Pravica služnosti se ne sme razširjevati. Ni vseeno, če vozite po sosedovem vrtu prideleke dveh njiv ali pa štirih njiv. Če se s sosedom ne sporazumete, vam svetujemo, da opustite vožnje iz naknadno pridobljenih parcel, ker bi vas tak sosed tudi lahko tožil in tožbo morate izgubiti.